

شينخۇا اگەنتىگىنىڭ تىلشەنلىرى لي سۇڭ، مەي چاڭۋي، ليۋ في، ليۋ يۇيچيا

قاتپار - قاتپار تاۋلار ورەكەشتەنەي، تۇلغان وزەندەر السقا جۇڭگىدى...

شينخۇا اگەنتىگىنىڭ تىلشەنلىسى ۋزاق جورىق جولىغا قايتا اتتايىپ، قىزىل 4 - ارىيا- نىڭ 2 - رەت قۇبىيىغا كىرىپ، تىيىجىخانن ەندەي وتكىلى - قۇبىيان ولكەسى چاڭئىڭ اۋدانى جوتيان قالاشى شۇيىكوۋ قىستاندىغا قىزىل ارىيا وتكىلىنىڭ بايرىغى جۇرتىنا باردى.

شۇيىكوۋ قىستاندىن وتكەندە، ئىشلى وتكىل بايىبالدىنىڭ ولڭ جاعىنا تۇرغىزىلغان السپ تاسقا "قىزىل ارىيا وتكىلى" دەگەن نارتتاي قىزىل 4 ۋلكەن ئارپى ويسپ جازىل- ەاندىن كوردى.

قازىرگە دەيىن جەرگىلىكتى ادامدار ارال- سىندا قىزىل ارىيانىڭ شۇيىكوۋدا وزەننەن وتكەن جىكاياسى كەڭ تارالىپ كەلدى.

"1929 - جىلى 5 - ايدىڭ 19 - كۈنى تۇستەن كەيىن، قىزىل 4 - ارىيانىڭ ئىسرى لىيانغا تايابۇ الدىڭغى لەك اسكەري قوسىنى شۇيىكوۋغا ئىسرى كۈن بۇرۇن جەنەدى"، - دەدى چاڭئىڭ اۋدانى بايرىغى رايون قۇرىل- سىن جەدبە قوعامنىڭ اتقارۇشى باس حاشى- سى، قوسىمشا بايرىغى رايون رۇخس زەرەتتە قوعامنىڭ باستى ۋاڭ جيان. ول بۇرۇنغى ور- تالق سوۋەتتىك رايوننىڭ اۋزىشا تارالغان تارىخىن قۇتقارۇ، نەدە قىزىمەتتە ۋزاق ۋاقىت كۇش سالپ كەلگەن، قىزىل ارىيانىڭ سول ئىسرى وتكەلدەن ئوتۇ تارىخىنا دا كوپ زەرەتتە جۇرگىزگەن بىردەن - ئىسرى چاڭئىڭدىك ادام.

"كەڭىشى كۈنى قىزىل ارىيانىڭ قالىڭ قولى شۇيىكوۋغا كىرسە - تىرسكەس جەتپ، شۇيىكوۋدىڭ ەيىشجىبا، يىڭلىڭ جازىغا بولسە ورنالاسىدى، سونداي - اق شۇيىكوۋدىڭ توڭ- رەگىندەكى قىستانقارا دا ورنالاسىدى" دەپ ئىسرىن ساقاتقان ۋاڭ جيان: "الدىڭغى لەك اسكەري ئىسرى ورتاسىلارنىڭ داۋالدارىنا الدىن الا بەلگى سالدى، ئارپىر بولمەشە اتەت- تەڭكى قىزىل ارىيا بەلگى بويىشا بەلگىلەنگەن ورنىنان تاماتقاندى، ەرەكشە ئارتىپتى ساقتايد- دى" دەدى.

قىزىل تۇيىڭچياڭ سۇن ۋوتى جارىپ

— قۇبىيان چاڭئىڭ اۋدانى شۇيىكوۋ قىستانى قىزىل ارىيا وتكىلىنىڭ تارىخى سۇرايىمەن

ۋاڭ جياننىڭ تانىستۇرۇنا قاراعاندا، وت- كەلدىڭ ماڭىندى بىرنەشە ئارى - دارمەك دۇكەنى قىزىل ارىيا كەلۋدىڭ الدىندا دۇكەن- دەرنىن جاۋىپ، كەتپ قالدى. تەك شۇيىكوۋ كەمەتۇراغىنان حىڭدىتاڭ ئارى - دارمەك ورنىن اشقان حىڭدىتاڭنىڭ قوجايىنى عانا قىزىل ارىيا تۇرالى ئىسرىشاما بىلەرى بار بول- ەاندىقتان تىجارىتىن جۇرگىزە بەردەدى. حىڭدىتاڭ قوجايىنىڭ ۇرپاقىرى ئىلگە- رى ۋاڭ جيانغا مىناداي ئىسرى بارىستى بايان- داپ بەرىپتى: قىزىل ارىيا قىرۇار ئارى - دارمەكتى قاچەت تەتپ، ئارى - دارمەكتىڭ باعاسىن دا وتە لايىقتى وتەيدى. قىزىل ارىيانىڭ قالىڭ قولى وزەننەن وتكەنەن كەيىن، قازىر اشقانى، زاتناردى قايتارۇغا ارناۋلى ادام ورنالاستىرادى. حىڭدىتاڭنىڭ قىزىل ارىياغا شۇمىل قاچەتتى ئاد- رى - دارمەكتى ازىرلەۋىنە بەلسەنە ساپكەسكەن- نە العىس اينۇ ئۇشىن، قىزىل ارىيانىڭ ئىسرى كادرى حىڭدىتاڭغا ورنەك تۇسىرىلگەن قىش شاي دىدىس تارتۇ ەتەدى.

"قىزىل ارىيا وزەننەن ئوتۇ بارىسنىدا قاتتى سارساڭ بولادى"، - دەپ ئىسرىن سا- باقتاعان ۋاڭ جيان: قىزىل ارىيانىڭ الدىڭغى لەك اسكەري ئىسرى شۇيىكوۋغا جەتكەندە، تاسقىن مەزگىلى بولەندىقتان سۇ دەڭگەيى كوتەرىلدى، وزەندە كوپىر بولەاندىقتان قىزىل ارىيانىڭ، ئىسرىسىز، اعاش قايقىپەن وتۇد- نە تۇرا كەلدى. نىڭ ۇستىنە توڭمەكتەن قايق اتاۋلى كوزگە شالدىقايىدى، - دەدى. ئاسلى قايقىشلار اسكەري ئىسرىنىڭ كەلتەندىگىنىن الدىن الا خابار تاۋىپ، نىڭ قانداي ارىيا ەكەننى انىق بىلە لىيان، ادام مەن قايقىقتان ايرىلىپ قالۇدان الاڭداپ، قايق- تارىن وتكەلدەن السى جەردەكى وزەن قايرال-

ورتالىق كومىتەتنىڭ ۇڭت ئىسرى، وقۇ - اعارتۇ مېنىستىرلىگى

2019 - جىلى "ەڭ ارداقتى جوعارى مەكتەپ تارىيەشلىرى" نىڭ، "ەڭ ارداقتى سۇدەنتتەر" دىڭ نىڭى

من" جانە 14 كەزەك "سۇدەنتتەردىڭ جىل ادامىن" كورسەتۇ، اېڭىلەۋ قىمىلىن وتكىز- گەن. 2019 - جىلى ورتالىق كومىتەتنىڭ ۇڭت ئىسرى، وقۇ - اعارتۇ مېنىستىرلىگى ئاز كە- زەتتى جۇمىس ورنىندا بولغان تارىيەشلىر- دىڭ جىل ادامى جانە ئاز كەزەكتى وقىپ جاتقان سۇدەنتتەردىڭ جىل ادامى ارانىنان 10 جوعارى مەكتەپ تارىيەشسىن جانە 10 سۇدەنتتى سارلاپ، تۇڭغىش رەت "ەڭ ار- داقتى ادامدار" قاتارىنا نەڭگىزپ، جاڭا داۋىر- دەڭكى تارىيەشلىر مەن سۇدەنتتەردىڭ ۇيرەنۇ ۇلگىسىن ورناتتى.

ۋاڭ يۇيىقن، تۇرسىنماھامەت امەتجان، رىن ياساي، لي رۇي، ۋاڭ يۇيىشىن، جاڭ جىنشۇە، چىن شياۋخۇا، فىن رۇي، يۇان لي، شۇي يەچۇڭ قاتارلى 10 جوعارى

عى قىستانقا وڭتۇستىك اۋياتسىيا شىنجياڭ بو- لىمىشە سەرىكتەستىكى اۋياتسىيا بۇيىمدارنى ساتىپ اۋارقىلى ساۋداگەر باۋرۇپ زاۋود قۇرىپ، قىستانقا قارىج ەنگىزپ، "اۋياتسىيا ار- قىلى باستاۋ، كاسپ ارىقى جەتەكتەۋ، وقۇ - اعارتۇ ارىقى نەگىزدى بەكەمدەۋ، قاقمورلىق جاساپ كۈمەك كورسەتۇ، كەدەيلەردى اشىق سۇيەمەلدەۋ" سىندى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ- دىك ەرەكشە تاسىلدەردىن تىناقتاندىرىپ، جەر- گىلىكتى ورنىداغى 11 مىڭ قىستانق تۇرغىنىن باستاپ كەدەيلەكتەن ارىلۇدىڭ جاڭئالىق اشۇ جولىمەن ئىسرىدى. قاراقاش اۋدانىندا، 2018 - جىلى وڭتۇستىك اۋياتسىيا 6 كاسىپورنى، اۋان قارىج تۇرلەرىنەن 230 مىليون يۇان ەنگىزپ،

سۇ تاسپ، 150 مەتر كەڭلىكتەكى تىيىچياڭ وزەنى قاتتى بۇرقانا اعدى، - دەيدى ۋاڭ جيان. وزەننەن وتىڭدەر، وزەننەن وتىڭدەر! جاعداي وتە شۇمىل! "ادەتتە وزەننەن وتكەندە، ئىسرى ادام ئۇشىن ئىسرى بولسا جەنكىلىكتى ەدى، سول كۈنى وزەننەن وتكەندە ئاز قايقىقتا ەكى دە ئۇش قايقىشى بولدى، اۋەلى، قايق ەسكەگەن دە سىستەتتى". ۋاڭ جيان بىلاي دەپ تۇستىك جاسادى: "قايق ەسكەگىنەن پايدالانغاندا قا- يىقتى اعىن سۇدا قىسايىپاي، توتە ئىسرى، قارى جاعاما شىعارۇغا بولادى".

"سول كۈنى تۇستەن بۇرۇن ساعات 10نان تۇستەن كەيىنگى ساعات 4كە دەيىن، 9 اعاش قايقىق توتقۇسۇز وزەننەن وتەدى". ۋاڭ جيان بىلاي دەدى: "6 ساعاتتا قىزىل ارىيانىڭ 3000نان استام ادامى تۇگەلدەي تىيىچياڭنان ئساتىپ، جاۋدى تۇبەگەيلى ارتقا تاستايدى. قىزىل ارىيا ئارپىر قايقىشقا ئىسرى تەڭگە بەردەدى. كەيىر قايقىشلار قىزىل ارىيانىڭ الم - بەرىمدەگى ادىلدىگىن، بۇقارنى ايلاپتىندى- مەن كورپ، كەدەي خالىق ئۇشىن سوعىسىپ جۇرگەن قوسىن ەكەندىگىن سوندا عانا بىلە- دى، قىزىل ارىيانى وزەننەن وتكىزگەنەن كەيىن، سول كۈنى ۇيلەرنە قايتىپ بارىپ، تۇسى - تۇعاندارىمەن قوشناسىدى ئازى ۇز قىستاندىغا سەرىكتەردىن ەرتپ، قىزىل ارى- ياغا بىرگە قاتناسىدى.

قىزىل ارىيا قوسىندى باستاپ وزەننەن وتكەنەن كەيىن، مېنىشى قوبىناۋنا تىكە جەتپ، ئىسرى جولدا لۇڭيان، شاڭخاڭدى شاپ- ۇلىمەن الادى، جەرگىلىكتى زورەكەرلەرگە سوققى بەرىپ، ەگىستىك جەردى بولسكە سالپ، جەرگىلىكتى قىزىل قورعاۋشلاردى كە- ڭەيتپ، مېنىشى توڭگەرستىك بازىسىن اشادى. سول جىلى كۇزدە ماۋ زىدۇڭ "قىزىل تۇيىچياڭ سۇن ۋوتتى جارىپ، اتويلاپ، لۇڭيان مەنەن شاڭخاڭ باردىق. لىندى التىن تاياق ئىسرى سىنغى، جەر ئىسرى، قارىبالاس قىمىلداقتى" دەگەن ايسىندى ولەڭ جولدارىن جازادى.

(شىنجۇا اگەنتىگىنىڭ 6 - ايدىڭ 21 - كۈنى قۇجۇۋدان بەرگەن خابارى)

"ەڭ سۇيىكتى ادام" چىۋ شىچياڭ: باسنى ئاي تىگىپ، ەركىپەن قۇربان بولدى

شىنجۇا اگەنتىگىنىڭ 6 - ايدىڭ 14 - كۈنى نانچاڭنان بەرگەن خابارى (تەلىشى لىن خاۋ). جاز ورتاسىندا شىنجياڭ، جاپ - جاسىل ارشا اعاشنىڭ ساياسىندا امەرىكا جيانگەر- لىگنە قارى تۇرىپ، چاۋشيانغا كومەكتەسكەن قاهارمانداردىڭ قاپىرستانى ايسىندى دا جىم - جىرت كورنەدى. ساتىمەن شىعەتن 23 مەتر بىيىكتىكەگى گرانىت ەسكەرتكىش ئدال ورتاسىندا بوي سوزىپ تۇر، ەسكەرتكىشكە ويىلغان "امەردى- كا جيانگەرلىگىنە قارى تۇرىپ، چاۋشيانغا كو- مەكتەسكەن قاهارمانداردىڭ رۇخى ماڭغى جاسايد- دى" دەگەن ئىسرى قۇرمەت سەزىمىنە بولەيدى. چىۋ شىچياڭ سولاردىڭ شىندەگى بىرەۋى.

چىۋ شىچياڭ، 1913 - جىلى جياڭشى ولكەسى رۇيچىن اۋدان قالا- شىعەنىڭ شۇيەي مالىسىندە دۇنيەگە كەلگەن. بالا كەزىندە وتپاسى جاعداي مۇشكىل بولپ، ئىسرى جىان اناسىنىڭ كىم - كەشەك جاماپ - جاسقاپ تاپقان اقشاسىنا سۇيەنپ كۇنەلتىكەن. چىۋ شىچياڭ باستاۋىش مەكتەپتى 2 جارىم جىل وقىغاننان كەيىن، نەمەرە اعاسىنا ئىسرى ۇساق ساۋدامەن اينالسىدى، كەيىن مەيپانچاندا قارا جۇمىس سىستەيدى. 1934 - جىلى 8 - ايدا چىۋ شىچياڭ اۋلى رۇيچىندە قىزىل ارىياغا قاتناسىپ، سەپتەمە تۇاندا جاۋنىگەر بولدى. 1936 - جىلدىڭ باس شە- نىندە ۇيىم ونى ئالم - تارىيە اتەتتە ۇيرەنۇگە جىبەردەدى. ول قا- جىرلىقپەن قۇلىشىپ، تالقىي زەرەتتە جۇرگىزىپ، ئاز جاقىتاي بەيدە- سى ۇزدىك بولپ، نەز ارادا كوممۇنىستىك جاستار وداعى ۇيىمىنا قايل- دىنادى، سول جىلى 6 - ايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنا مۇشە بولپ، قىزىل ارىيادا بانچاڭ، پايجياڭ، لىان جەنەكشىسى مەندەتتەردىن اتقارادى.

جاپون شاپقىنشىلارنا قارىسى سوعىس كەزىندە، چىۋ شىچياڭ 8 - ارىيا 115 - شىسىنىڭ سانشى، شانۇڭ، حىنان تارماق اتتەرتىندە ورنىنا- سار لىيانچاڭ، جەتەكشى، يىڭنىڭ ارناۋلى ۋاكىلى مەندەتن وتەيدى، كەيىن قوسىمەن بىرگە خۇاييەيگە كەلپ، جاڭا 4 - ارىيا 3 - شى 10 - لۇيى جانە خۇايياعى اسكەري بولمىشە رايونى دەربەس تۇانى ساياسى باسقارماسىندا مەڭگەرۇشى، ورنىباسار ساياسى كومىسسار، 10 - لۇيدىڭ قامداۋ بولمىندە ورنىباسار ساياسى كومىسسار، ساياسى كومىسسار بولدى.

ازاتتىق سوعىس كەزىندە، چىۋ شىچياڭ شىعسى سولتۇستىك دالالىق سوعىس ارىياسى 2 - زۇڭدۇيى 5 - شى دەنساۋلىق ساقتاۋ بو- لىمىنىڭ ساياسى كومىسسارى بولدى. ارت - ارتىنان شاپقاسۇ جانە ۇزاق ۋاقىت جاپالى تۇرمىس كەشىرۇ سەبەبىنەن، چىۋ شىچياڭ سالماقتى اسقازان اۋرۇنىنا شالدىغىپ، اۋرۇ جانىنا باقتان كەزدە تاماق شە لىيانى قالاتىن كەزى دە بولدى، ئىسرى ول قىزمەتتى باستان - اياق ماڭزىدى ورنىغا قويپ، دەمالسقا ئمان بەرمەيدى.

1950 - جىلى 10 - ايدا 39 - ارىيانىڭ ارتقى شەپ قامداۋ بولمىندە ورنىباسار ساياسى كومىسسار مەندەتن وتەپ جاتقان چىۋ شىچياڭ اسكەري بولمىمەن بىرگە چاۋشيانغا بارىپ، امەرىكا جيانگەرلىگىنە قارىسى تۇرىپ، چاۋشيانغا كومەكتەسۇ، وتاندى قورعاۋ جورىغا قاتناسىدى، 1 - ، 2 - ، 3 - رەتكى شاپقاستارغا ارت - ارتىنان قاتناسىدى. چاۋشيان سوعىس مايدا- نىنداغى ەڭ ۇلكەن قىيىنشىلق ارتقى شەپ قامداۋى ەدى، مەندەت اۋىر ئازى جاپالى. ارتقى شەپ قامداۋ ئىسرىنىڭ باسشىسى رەتسىندە، چىۋ شىچياڭ دەنساۋلىغىنىڭ لىسزىدىگىمەن سەبەبىنەن، كۇندى - تۇنگە جالغاپ قىزمەت سىتەپ، ئىسرى - ۇساق جۇمىستىڭ ئىسرىن بىردەي ئىندىرىپ، ارتقى شەپ قامداۋ بولمىندەگىلەرگە جەتەكشىلىك ەتسپ، زات تاسىبالداۋ، جاراالانغانلاردى جونەلتۇ، وق - دارىمەن قامداۋ سىياقتى قىزمەتتەردى مۇقيات ويداعىداي سىتەپ، اسكەري ئىسرىنىڭ شاپقاس جۇرگىزۇدەگى نەگىزگى قاچەتن شىن مانىندە قامناماسىز داد- ىردادى. 3 - رەتكى سوعىس اياقتانغاننان كەيىن، دەنساۋلىق جاعداي قاتتى ناشارلاغان چىۋ شىچياڭ مەدەلۇ ئۇشىن ەلگە قايتا ورايادى.

1951 - جىلى 3 - ايدىڭ 10 - كۈنى 39 - ارىيا ارتقى شەپ قامداۋ بولمىنىڭ ساياسى كومىسسارى لي جىنىشان الدىڭغى شەپتە ناۋقاسقا شالدىققاندىقتان، اسكەري ئىسرى بولمى چىۋ شىچياڭدى ەدەرەۋ الدىڭغى شەپكە بارىپ لي جىنىشاننىڭ ورنىنا سىتەۋدى ۇيعارادى. 3 - ايدىڭ 12 - كۈنى ول اۋتوكولىككە وتىرىپ چاۋشيان جاۋياڭ وزەنىنىڭ جاعاسىنا كەلگەن دە، توستىنان جاۋ ۇشاعىنىڭ سۇرپىل بومبىلارنى ۇشرايدى. جاۋ ۇشا- عىنان تاسالانۇ ئۇشىن، چىۋ شىچياڭ شوفەرگە جىلدامدىقتى ارتتىرىپ العا لىلگەرلەۋدى بۇيرادى، جول - جونەكەي شوفەرگە وق ئىسرى قازا بولدى، مەڭگەرۇسۇز قالغان اۋتوكولىك مېنا كومىلگەن اۋماققا ۇتسپ كەتسپ قوپارىلسى تۇلىپ، چىۋ شىچياڭ باقتىقا قارىسى قۇربان بولدى. جياڭشى رۇيچىن قالاسىنىڭ تۇرغىنى ۋاڭ بىن قۇرباننىڭ نىڭى سىستەردىن كورگەننەن كەيىن تەبىرەنگەن سىزىمەن: "وسىندا ەڭ سۇيىكتى ادامدار بىزگە تىنىشتىق پەن بەيىشتىلىكتى اپەردى، ئىسرى ولاردىڭ اۋىر مەندەت ارقالاپ، العا تارتۇ ارقاسىندا تىنىش زامانغا جەتتىڭ دەدى.